

International
Statistical
Institute

VERKLARING OVER BEROEPSETHIEK

VASTGESTELD DOOR DE RAAD VAN ISI

22 & 23 JULI 2010

REYKJAVIK, IJSLAND

HERZIENE VERSIE

GOEDGEKEURD DOOR DE UITVOERENDE COMMISSIE VAN ISI

17 FEBRUARI 2023

International Statistical Institute - Permanent Office

P.O. Box 24070

2490 AB The Hague

The Netherlands

www.isi-web.org

ISI-Verklaring over Beroepsethiek

PREAMBULE, WAARDEN, PRINCIPES EN ACHTERGROND

	PAGINA
PREAMBULE	3
GEDEELDE PROFESSIONELE WAARDEN	5
ETHISCHE PRINCIPES	7
ACHTERGROND	9

RAADPLEEG DE ISI WEBSITE VOOR MEER ACHTERGRONDINFORMATIE EN BIBLIOGRAFISCHE DETAILS (IN HET ENGELS)

<https://isi-web.org/declaration-professional-ethics>

Disclaimer voor vertalingen: De Engelse versie dient als referentiedocument.

PREAMBULE

De Verklaring over Beroepsethiek van het ISI bestaat uit een verklaring van Gedeelde Professionele Waarden en een aantal Ethische Principes die uit deze waarden voortvloeien.

Voor de doeleinden van dit document gaat de definitie van een statisticus veel verder dan een persoon met een formele graad in het vakgebied, en omvat deze een grote verscheidenheid aan makers en gebruikers van statistische gegevens en hulpmiddelen. Statistici werken binnen vele soorten economische, culturele, juridische en politieke omgevingen met hun eigen invloed op het accent en de focus van statistisch onderzoek. Ook werken ze binnen één van de verschillende takken van hun vakgebied, elk met hun eigen technieken en procedures en wellicht hun eigen ethische benadering. Wat hun expertise ook is, de ethische principes van statistici vormen een integraal onderdeel van hun professionele competentie en zouden deel moeten uitmaken van een complete statistische opleiding.

Statistici werken op diverse gebieden, zoals economie, psychologie, sociologie en geneeskunde, waarvan de beoefenaars ethische conventies hebben die hun gedrag kunnen beïnvloeden. Zelfs binnen dezelfde setting en tak van de statistiek kunnen individuen te maken krijgen met verschillende situaties en beperkingen waarbij ethische vragen rijzen.

Het doel van deze verklaring is om de individuele ethische oordelen en beslissingen van de statisticus te laten berusten op gedeelde waarden en ervaringen, in plaats van op starre regels die door de beroepsgroep worden opgelegd. De verklaring beoogt algemeen aanvaarde principes van het beroep van statisticus te documenteren en de factoren te identificeren die de implementatie ervan belemmeren. De verklaring erkent dat de werking van het ene principe de werking van het andere kan hinderen, dat statistici - net als andere beroepsgroepen - concurrerende verplichtingen hebben die niet allemaal gelijktijdig vervuld kunnen worden. Statistici zullen dus soms keuzes moeten maken tussen principes. De verklaring probeert deze keuzes niet op te lossen of prioriteiten tussen de principes vast te stellen. In plaats daarvan biedt zij een kader waarbinnen de gewetensvolle statisticus gemakkelijk zou moeten kunnen werken. Er wordt op aangedrongen dat afwijkingen van het raamwerk van principes het resultaat moeten zijn van overleg en niet van onwetendheid.

De verklaring is in de eerste plaats bedoeld om informatief en beschrijvend te zijn in plaats van autoritair of normatief. Ten tweede is de verklaring ontworpen om zo toepasbaar mogelijk te zijn op de brede en veranderende gebieden van statistische methodologie en toepassingen. Daarom zijn de bepalingen vrij ruim geformuleerd. Ten derde is de verklaring geenszins uitputtend, ook al zijn de beginselen zo geformuleerd dat ze breder van toepassing zijn op besluiten dan op de onderwerpen die er specifiek in worden genoemd. De verklaring is opgesteld in de wetenschap dat ze regelmatig zal moeten worden bijgewerkt en gewijzigd, als gevolg van enerzijds ontwikkelingen in het genereren van informatie en technische hulpmiddelen die door statistici worden gebruikt en anderzijds in het gebruik (en dus misbruik) van statistische output. De toenemende productie en beschikbaarheid van gedigitaliseerde gegevens door een groot aantal particuliere en openbare instanties, die voor statistische doeleinden kunnen worden gebruikt, is zo'n belangrijk fenomeen dat dit aanleiding geeft om de verklaring opnieuw te beoordelen op noodzakelijke wijzigingen.¹ Ten vierde erkennen de waarden, beginselen en de commentaren die erop volgen de algemene geschreven of ongeschreven regels of normen, zoals naleving van de wet of de noodzaak van eerlijkheid. De verklaring beperkt zich echter zoveel mogelijk tot zaken die specifiek van belang zijn voor statistisch onderzoek.

---

¹ De gedigitaliseerde gegevens zijn vaak grote en complexe datasets ('big data') en het proces waarmee de gegevens worden gegenereerd kan onbekend zijn. Tegelijkertijd is de rekencapaciteit enorm toegenomen, waardoor het gebruik van computer-intensieve technieken zoals machinaal leren en kunstmatige intelligentie nieuwe ethische vragen oproept voor statistici, datawetenschappers en de maatschappij in het algemeen.

Hoewel dit niet expliciet wordt gezegd, weerspiegelen de Principes inherent de verplichtingen en verantwoordelijkheden van - en de daaruit voortvloeiende conflicten waarmee - statistici worden geconfronteerd ten opzichte van krachten en druk buiten hun eigen prestaties, namelijk van en naar:

- De maatschappij
- Werkgevers, klanten en financiers
- Collega's
- Onderwerpen van onderzoek

Bij het uitvoeren van zijn/haar verantwoordelijkheden dient iedere statisticus te letten op de noodzaak dat zijn/haar acties consistent zijn met de belangen van iedere groep en dat geen enkele groep bevoordeeld wordt ten koste van een andere; ook mag de handelwijze niet conflicteren met enige van de Principes.

De Principes worden gevolgd door korte toelichtingen op de mogelijke conflicten en moeilijkheden die inherent zijn aan de toepassing ervan. Bij elk ethisch principe staat een link voor degenen die verder willen zoeken. Op dezelfde manier wordt na de commentaren een beperkte bibliografie met aantekeningen gegeven voor degenen die verder op de kwesties willen ingaan of meer gedetailleerde teksten willen raadplegen.

GEDEELDE PROFESSIONELE WAARDEN

Onze gedeelde professionele waarden zijn respect, professionaliteit, eerlijkheid en integriteit.

1. Respect

We respecteren de privacy van anderen en de beloften van vertrouwelijkheid die aan hen zijn gedaan.

We respecteren de gemeenschappen waar gegevens worden verzameld en waken ervoor dat zij geen schade ondervinden door misbruik van de resultaten.

We mogen het werk van anderen niet onderdrukken of er op ongepaste wijze afbreuk aan doen.

2. Professionaliteit

De waarde Professionaliteit impliceert verantwoordelijkheid, competentie en deskundige kennis, en een geïnformeerd oordeel.

We proberen de behoeften van onze gebruikers te begrijpen en relevante oplossingen te ontwikkelen.

We gebruiken onze statistische kennis, data en analyses voor het algemeen belang om de samenleving te dienen.

We streven ernaar data van de hoogst mogelijke kwaliteit te verzamelen en te analyseren. We beoordelen hun kwaliteit, of ze nu zijn verzameld door middel van tellingen, enquêtes of uit andere bronnen, met behulp van beschikbare kwaliteitskaders.

We zijn verantwoordelijk voor de geschiktheid van data en methoden voor het beoogde doel.

We volgen processen die gericht zijn op de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het gebruik van de gegevens voor de statistische doeleinden die we nastreven (inclusief gekoppelde datasets).

We bespreken problemen objectief en streven ernaar bij te dragen aan de oplossing van problemen.

We houden ons aan de wet en werken aan het veranderen van wetten waarvan we denken dat ze een belemmering vormen voor goede statistische praktijken.

We leren voortdurend bij, zowel over ons eigen vakgebied als over de vakgebieden waarop we onze methoden toepassen.

We ontwikkelen waar nodig nieuwe methoden.

We nemen geen opdrachten aan waarbij we een duidelijk belangenconflict hebben.

We handelen op een verantwoordelijke manier met onze werkgevers.

3. Eerlijkheid en Integriteit

Eerlijkheid en Integriteit worden weerspiegeld in onze werkprocessen, die gebaseerd zijn op Onafhankelijkheid, Objectiviteit en Transparantie.

We produceren statistische resultaten op basis van onze wetenschap en laten ons niet beïnvloeden door druk van politici of geldgevers.

We zijn transparant over de gebruikte statistische methodes en maken deze methodes openbaar, waar mogelijk met open source software om reproduceerbaarheid mogelijk te maken.

We streven ernaar resultaten te produceren die de waargenomen fenomenen op een onpartijdige manier weergeven.

We presenteren data en analyses eerlijk en open, samen met informatie over de grenzen van hun relevantie door passende kwantitatieve en kwalitatieve informatie te verstrekken.

We zijn verantwoordelijk voor onze acties.

We hebben respect voor intellectueel eigendom.

Als wetenschappers werken we veelbelovende nieuwe ideeën uit en verwerpen we ideeën waarvan is aangetoond dat ze ongeldig zijn.

We streven naar logische samenhang en empirische geschiktheid van onze data en conclusies.

We hechten waarde aan gevestigde objectieve beoordelingscriteria.

ETHISCHE PRINCIPES

1. Het nastreven van objectiviteit

Statistici moeten objectiviteit nastreven zonder angst of voorkeur, door alleen methoden te selecteren en te gebruiken die de best mogelijke resultaten opleveren, rekening houdend met factoren als nauwkeurigheid en actualiteit. Ze moeten ervoor zorgen dat de data die in de analyse worden gebruikt geschikt zijn voor het doel. Ze moeten ervoor zorgen dat ze over de vereiste vakkennis beschikken. Ze moeten alle bevindingen open, volledig en op een transparante manier presenteren, ongeacht de uitkomsten. Ze dienen informatie te verschaffen over de grenzen aan de relevantie van de bevindingen door passende kwantitatieve en kwalitatieve informatie te verstrekken. Statistici moeten vooral gevoelig zijn voor de noodzaak om bevindingen te presenteren als ze een voorkeursuitkomst in twijfel trekken. De statisticus moet zich wapenen tegen voorspelbare verkeerde interpretaties of misbruik. Als een dergelijke verkeerde interpretatie of misbruik zich voordoet, moeten er stappen worden ondernomen om potentiële gebruikers te informeren. Bevindingen moeten worden gecommuniceerd ten behoeve van een zo breed mogelijke gemeenschap, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat geen enkele bevolkingsgroep wordt geschaad.

2. Helder maken van de rol en de verplichtingen

De respectieve verplichtingen van de werkgever, opdrachtgever of financier en de statisticus met betrekking tot hun rollen en verantwoordelijkheid die ethische kwesties kunnen oproepen, moeten duidelijk worden omschreven en volledig worden begrepen. Bij het geven van advies of begeleiding moeten statistici ervoor zorgen dat ze binnen hun competentiegebied blijven en waar nodig advies inwinnen bij anderen met relevante expertise.

3. Het onpartijdig presenteren van alternatieven

Beschikbare methoden en procedures moeten worden overwogen en de werkgever, klant of financier moet een onpartijdige beoordeling krijgen van de respectieve verdiensten en beperkingen van alternatieven, samen met de voorgestelde methode.

4. Belangenverstrengeling

Statistici vermijden opdrachten waarbij ze een financieel of persoonlijk belangenconflict hebben bij de uitkomst van het werk. De waarschijnlijke gevolgen van het verzamelen en verspreiden van verschillende soorten data en de resultaten van hun analyse moeten worden overwogen en onderzocht.

5. Vermijden van beoogde uitkomsten

Elke poging om een vooraf bepaalde uitkomst vast te stellen van een voorgesteld statistisch onderzoek moet worden afgewezen, net als contractuele voorwaarden die afhankelijk zijn van een dergelijke eis.

6. Bewaren van vertrouwelijkheid

Vertrouwelijke informatie moet vertrouwelijk blijven. Dit verbod geldt niet voor statistische methoden en procedures die worden gebruikt om het onderzoek uit te voeren of gepubliceerde gegevens te produceren.

7. Professionele vaardigheden

Statistici streven ernaar hun professionele kennis en vaardigheden te verbeteren en blijven op de hoogte van technologische ontwikkelingen, procedures en normen die relevant zijn voor hun vakgebied en moedigen anderen aan hetzelfde te doen.

8. Het vertrouwen in de statistiek behouden

Om het vertrouwen van het publiek te bevorderen en te behouden, moeten statistici ervoor zorgen dat zij hun resultaten nauwkeurig en correct beschrijven, inclusief de verklarende kracht van hun data. Het is de taak van statistici om potentiële gebruikers van de resultaten te wijzen op de grenzen van hun betrouwbaarheid en toepasbaarheid door passende kwantitatieve en kwalitatieve informatie te verstrekken.

9. Openbaarmaking en beoordeling van methoden en resultaten

Het publiek moet voorzien worden van adequate informatie, inclusief open source software, zodat de methoden, procedures, technieken en bevindingen onafhankelijk beoordeeld kunnen worden.

10. Het communiceren over ethische principes

Bij samenwerking met collega's en anderen in dezelfde of andere disciplines is het noodzakelijk en belangrijk om ervoor te zorgen dat de ethische principes van de statistici duidelijk worden begrepen door alle deelnemers en op de juiste manier worden weergegeven in het onderzoek.

11. Verantwoordelijk zijn voor de integriteit van het vakgebied

Statistici zijn onderworpen aan algemeen geldende morele regels voor wetenschappelijk handelen. Zij mogen geen misleidende of bewust onjuiste uitkomsten presenteren, mogen niet proberen te voorkomen dat wangedrag openbaar wordt gemaakt of het wetenschappelijk onderzoek van anderen belemmeren.

12. Bescherming van de belangen van onderzochte personen

Statistici zijn verplicht om personen betrokken bij het onderzoek, individueel en collectief, zo veel mogelijk te beschermen tegen potentieel schadelijke gevolgen van deelname. Deze verantwoordelijkheid wordt niet opgeheven door toestemming van de respondent, noch door een wettelijke verplichting tot deelname. De potentiële inbreuk van sommige vormen van statistisch onderzoek, waaronder het gebruik van andere data en gekoppelde datasets, vereist dat deze uitsluitend met grote zorgvuldigheid, volledige verantwoording van de noodzaak en pas nadat de betrokkenen zo goed mogelijk geïnformeerd zijn worden uitgevoerd. Voor zover mogelijk moet het onderzoek gebaseerd zijn op geïnformeerde toestemming. In alle gevallen moeten de identiteit en de gegevens van alle betrokkenen of respondenten vertrouwelijk blijven. Er behoren passende maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat statistieken worden vrijgegeven in een vorm die het mogelijk maakt de identiteit van een deelnemer of respondent bekend te maken of af te leiden.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Het Internationaal Instituut voor Statistiek is al tientallen jaren betrokken bij het opstellen van een verklaring over beroepsethiek. Naar aanleiding van verzoeken van leden en een voorstel daaromtrent van de Commissie voor de toekomst van het Instituut heeft het Bureau van het Instituut in 1979, tijdens de 42^e zitting van het ISI-congres in Manila, aanvankelijk een Commissie voor een ethische code voor statistici ingesteld. Deze commissie² stelde een 'Code' op die door het Instituut werd aangenomen tijdens de viering van het 100-jarig bestaan in 1985, bestaande uit goedkeuring van de volgende resolutie door de Algemene Vergadering van het ISI op 21 augustus 1985:

- met inachtneming van het doel van de Verklaring over Beroepsethiek voor Statistici dat deze dient om gedeelde professionele waarden en ervaringen vast te leggen teneinde richtlijnen te geven en niet zozeer regelgeving;
- neemt de Verklaring aan als een bevestiging van de zorgen van haar leden over deze kwesties en van haar voornemen om kennis van en belangstelling voor beroepsethiek onder statistici wereldwijd te bevorderen;
- besluit de Verklaring toe te zenden aan alle leden van het ISI en diens Afdelingen en deze, waar nodig, te verspreiden binnen de statistische beroepsgroep;
- prijst de Commissie die verantwoordelijk is voor het opstellen van de Verklaring voor haar grondige, efficiënte en succesvolle werk gedurende de afgelopen vijf jaar.

Na verloop van tijd werd het Instituut geconfronteerd met de vraag of de Verklaring moest worden herzien. In juli 2006 nodigde de uitvoerende commissie specifiek de permanente Commissie Beroepsethiek³ uit om de Verklaring van het ISI opnieuw te bekijken en, "mocht de gelegenheid zich voordoen, (voor te stellen om) de ISI-Verklaring te herzien". Dit heeft de Commissie nu gedaan. Een herzien document, opgesteld voor een bijeenkomst in Parijs in maart 2007, georganiseerd door INSEE, werd gevolgd door een open bijeenkomst tijdens de internationale ISI-vergaderingen in Lissabon in augustus 2007 waarop de resultaten van al deze inspanningen aan de deelnemers werden gepresenteerd voor hun commentaar en reacties. Hoewel er op veel punten duidelijk overeenstemming was, werden er een aantal suggesties voor verder onderzoek gedaan, die tot uiting komen in de toevoeging van een paragraaf over gedeelde professionele waarden en een herschikking en samenvoeging van een aantal van de ethische principes die uit deze waarden voortvloeien. In 2010 werd een nieuwe versie aangenomen door de ISI Council.

Hoewel de inhoud van de Verklaring van 2010 grotendeels geldig blijft, heeft het toenemende gebruik van een verscheidenheid aan databronnen, gekoppelde datasets en rekenkundig zware statistische methoden updates noodzakelijk gemaakt die in 2023 zijn ingevoerd.⁴

In overeenstemming met de geest en de letter van voorgaande resoluties presenteert het Internationaal Instituut voor Statistiek deze herziene en bijgewerkte Verklaring over beroepsethiek, in de hoop en verwachting dat het nieuwe document collega's over de hele wereld behulpzaam zal zijn bij het nastreven van hun professionele doelen en verantwoordelijkheden.

---

² De Commissie werd voorgezeten door Roger Jowell. De oorspronkelijke leden waren W. Edwards Deming, Arno Donda, Helmut V. Muhsam en Edmund Rapaport, die later werden aangevuld met Edmundo Berumen-Torres, Gilbert Motsemme en René Padieu.

³ De Commissie die het onderzoek in 2010 uitvoerde bestond uit David Morganstein (voorzitter), Margo Anderson, Edmundo Berumen, Stephen E. Fienberg, Fred Ho, Roger Jowell, Denise Lievesley, Olav Ljones, Bill Seltzer en Jan Robert Suesser. De Commissie ontvangt belangrijke steun van een Adviesgroep Ethiek bestaande uit Jean-Louis Bodin, Oliver J.M. Chinganya, Howard Gabriels, Dan Levine, René Padieu, Hrachya Petrosyan en Norbert Victor.

⁴ In de 2023-update was de samenstelling van de commissie als volgt: Walter Radermacher (voorzitter), Jairo Arrow, Misha Belkindas, Ayse Bilgin, Albina Chuwa, Hing Wang Fung, Saleha Habibullah, Sibylle von Oppel-Bronikowski, Eric Rancourt, Jan Robert Suesser, Silke Stapel-Weber, Teresita Evelina Terán, Dennis Trewin (coördinator van de herziening), Nikos Tzavidis, Gabriella Vukovich.